

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้สรุปอภิปรายผลและมีข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในตำบลท่าม่วง อำเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านท่าเรือ จำนวน 13 คน โรงเรียนบ้านท่าม่วง จำนวน 40 คน โรงเรียนบ้านโนนยาง จำนวน 27 คน โรงเรียนบ้านโนนธาตุ จำนวน 9 คน โรงเรียนบ้านลำโรงพิมาน จำนวน 7 คน รวมจำนวน 5 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 96 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านท่าเรือ อำเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 13 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย โดยกำหนดให้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ดังนี้

2.1 บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 7 เล่ม

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 7 แผน

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปเรื่อง ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยคอมพิวเตอร์ กับโปรแกรมสำเร็จรูป โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.1 หาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 วิเคราะห์โดยการหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และหาประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)

3.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้สถิติ t -test (Dependent Sample t -test) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

3.3 ศึกษาดัชนีประสิทธิผลของการเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้สูตรการหาประสิทธิผล

3.4 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ใช้เกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ย

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. บทเรียนสำเร็จรูปเรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ 90.33/89.49 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ดัชนีประสิทธิผลของการเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเท่ากับ 0.8291 แสดงว่าหลังเรียน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น 0.8291 หรือคิดเป็นร้อยละ 82.91

4. ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยผลการใช้บทเรียนสำเร็จรูปเรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. บทเรียนสำเร็จรูปเรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ 90.33/89.49 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ แล้วดำเนินดำเนินการตามหลักการสร้างและขั้นตอนการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปของบุญชม ศรีสะอาด (2545 : 77) ที่กล่าวว่า ในการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปจะต้องวิเคราะห์เนื้อหาที่จะสอน และนำเนื้อหาสาระมาแตกย่อยและเรียงลำดับให้เหมาะสม เพื่อให้ง่ายต่อการเรียนรู้ หลังจากนั้นจึงนำเสนอ เนื้อหาสาระนั้นทีละน้อยไปตามลำดับ และมีข้อความที่ท้าทายความคิดของผู้เรียนและมีคำตอบเฉลยให้ไว้ด้วย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษาประโยชน์ของบทเรียนสำเร็จรูป ของสุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (2545 : 115) ของสมบัติ ขวัญดี และเสนาะ สมานหนู (2546: 37) และของ ไพรวลัย วันทนา (2553 : 1) ที่กล่าวถึงประโยชน์ของบทเรียนสำเร็จรูปไว้ว่า ใช้แก้ปัญหาการสอนซ่อมเสริม สามารถสนองความต้องการของนักเรียนเป็นรายบุคคลได้ เมื่อต้องการจะเรียนเวลาใดสถานที่ใดก็ได้ ทบทวนกี่ครั้งก็ได้ โดยได้รับความรู้เหมือนครั้งแรก ป้องกันการแทรกซ้อนทางอารมณ์ของครู ผู้สอน ได้อย่างดี สร้างคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบของนักเรียนได้ เมื่อผู้วิจัยสร้างบทเรียนสำเร็จรูปโดยอาศัยองค์ประกอบทั้งหมดดังกล่าว จึงทำให้นักเรียนสนใจมีความท้าทาย และตั้งใจปฏิบัติกิจกรรมในบทเรียนสำเร็จรูปเป็นอย่างดี ส่งผลให้คะแนนกระบวนการระหว่างปฏิบัติกิจกรรม (E_1) และคะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการฝึกทักษะ (E_2) สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกถักษณ์ ทองจีน (2550 : 81) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรง เรื่องหลักเศรษฐศาสตร์กับชีวิตประจำวัน สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า บทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหลักเศรษฐศาสตร์กับชีวิตประจำวัน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.94/84.53 ค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7572 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความพึงพอใจในการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับพอใจมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ เมตตา ภูนาวัน (2551 : 80) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่องจังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.00/81.75 ค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7074 มีความพึงพอใจในการเรียนรู้โดยรวมระดับมากที่สุด

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นผลทำให้บทเรียนสำเร็จรูปเรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 90.33/89.49 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะบทเรียนสำเร็จรูปที่สร้างขึ้น โดยอาศัยหลักการทางจิตวิทยา เช่น หลักการเสริมแรง หลักการตอบสนอง หลักแห่งการพอใจ เนื้อหาที่เสนอให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้นั้นจะเสนอเป็นขั้น ๆ ที่เรียกว่ากรอบหรือเฟรม โดยที่เนื้อหาถูกแบ่งออกเป็นหลาย ๆ กรอบ แต่ละกรอบจะมีเนื้อหาที่เรียบเรียงไว้ มุ่งให้เกิดการเรียนรู้ตามลำดับ เริ่มจากสิ่งที่ย้ำไปหาสิ่งที่ยาก ชัดเจนและเข้าใจง่าย ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนชอบและสนใจ เรียนเนื้อหาทีละน้อย มีคำถามให้ผู้เรียนได้คิด และตอบคำถามพร้อมเฉลยให้ทราบทันที เป็นการเสริมแรงให้กับผู้เรียน เป็นแรงจูงใจในการเรียนได้อย่างดี อีกทั้งยังเรียนด้วยตัวเอง จะช้าหรือเร็วตามความสามารถของแต่ละคน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีสัมพันธ์เชื่อมโยง ของธอร์น ไคค์ (Thorndike) กล่าวคือการเรียนรู้ของผู้เรียนจะมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างกฎแห่งผล กฎแห่งการฝึกหัด และกฎแห่งความพร้อม (ประสาธ อิศรปริดา. 2547 : 217 – 219) โดยสอดคล้องกับการวิจัยของ วรณวิไลพรรณ กันตะภาค (2552 : 69) ได้ศึกษาการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า บทเรียนสำเร็จรูป มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.14/84.21 นักเรียน ที่เรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของเขวเรศ พันธุ์โนราช (2554 : 91) ได้ศึกษาการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปประกอบการสอนไตรสิกขา เรื่องหลักธรรม ทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนหนองยางวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปประกอบการสอนไตรสิกขา เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อน เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7586 มีความพึงพอใจ ในการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับพอใจมาก

นอกจากนี้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ของอาภรณ์ ใจเที่ยง (2546 : 213) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ จะช่วยให้ การจัดการเรียนการสอน ประสบผลสำเร็จได้ดี แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีต้องสอดคล้องกับหลักสูตร นำไปใช้สอน ได้จริง และมีประสิทธิภาพ เหมาะกับผู้เรียนและเวลา ทุกหัวข้อในแผนมีความสัมพันธ์กัน ต้องกำหนด จุดประสงค์ กำหนดกิจกรรม กำหนดสื่อ กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลไว้ชัดเจน ยืดหยุ่น และปรับเปลี่ยนได้ มีความทันสมัย มีการบูรณาการเชื่อมโยงความรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้กิจกรรม การเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้มีกระบวนการเรียนรู้ แล้วดำเนินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ที่มีองค์ประกอบที่ครบถ้วนตามลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน นอกจากนี้แล้ว บทเรียนสำเร็จรูปที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้รับการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามคำแนะนำ และข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้บทเรียนสำเร็จรูป สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ที่เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ดัชนีประสิทธิผลของการเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเท่ากับ 0.8291 แสดงว่าหลังเรียน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น 0.8291 หรือคิดเป็น ร้อยละ 82.91 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเนื่องมาจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้าง ขึ้น ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ลักษณะของ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ของ อารมณ์ ใจเที่ยง (2546 : 213) ได้กล่าวถึง ลักษณะของแผนการสอนที่ดี จะช่วยให้ การจัดการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จได้ดี แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีต้องสอดคล้องกับหลักสูตร นำไปใช้สอน ได้จริง และมีประสิทธิภาพ เหมาะกับผู้เรียนและเวลา ทุกหัวข้อในแผนมีความสัมพันธ์กัน และส่ววิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2551 : 59) กล่าวถึง ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีต้องกำหนดจุดประสงค์ กำหนดกิจกรรม กำหนดสื่อ กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลไว้ชัดเจน ยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ มีความทันสมัย มีการบูรณาการ เชื่อมโยงความรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้กิจกรรมการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้มีกระบวนการเรียนนักเรียน แล้วดำเนินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีองค์ประกอบที่ครบถ้วนตามลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี

4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเนื่องจากผู้วิจัย ได้ศึกษาทฤษฎีที่มีชื่อเสียงที่สุดของความพึงพอใจ คือ ทฤษฎีจูงใจ (Motivation Theory) ของ มาสโลว์ (Maslow, 1970 : 80-81) หรือที่เรียกว่า ทฤษฎีทั่วไปเกี่ยวกับการจูงใจ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้แก่เรียน และบทเรียนสำเร็จรูปที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้ออกแบบที่เหมาะสม รูปแบบมีหลากหลายมีภาพประกอบที่สวยงาม ทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมโดยตรงผู้เรียนมีความพึงพอใจและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมเป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของเมตตา ภูนาวัน (2551 : 80) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่องจังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษาพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.00/81.75 ค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7074 มีความพึงพอใจในการเรียนรู้โดยรวมระดับมากที่สุด และงานวิจัยของ เยาวเรศ พันธุ์โนราช (2554 : 91) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปประกอบการสอน ไตรสิกขา เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปประกอบการสอน ไตรสิกขา เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7586 มีความพึงพอใจในการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับพอใจมาก

จากเหตุผลดังกล่าว ส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่ปรากฏ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลต่าง ๆ มาพิจารณา เห็นว่ามีข้อเสนอแนะแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ และผู้ที่สนใจ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากการสังเกตนักเรียนในขณะที่ทำกิจกรรมพบว่านักเรียนใช้เวลาในการศึกษาบทเรียนสำเร็จรูปในเล่มที่ 1 มากกว่าเล่มอื่น เนื่องมาจากนักเรียนอาจยังไม่คุ้นเคยกับการเรียนรู้ด้วยบทเรียนสำเร็จรูปเพราะฉะนั้นก่อนที่ครูผู้สอนจะนำบทเรียนสำเร็จรูปไปใช้ต้องปฐมนิเทศนักเรียนให้เข้าใจขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยบทเรียนสำเร็จรูปอย่างถูกต้องเสียก่อน เตรียมสื่อให้พร้อมและเพียงพอสำหรับนักเรียนทุกคน และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อให้มากที่สุด

1.2 ระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนบางคนไม่เข้าใจการเรียนในแต่ละกรอบ และเฉลยคำตอบ ดังนั้นครูควรกำกับดูแล ให้คำแนะนำนักเรียนในเรื่องความซื่อสัตย์

1.3 การเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป มีผลทำให้นักเรียนช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่ม ครูจึงควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการกระตุ้นช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะพัฒนาคุณธรรมด้านอื่น ๆ เช่น ความรับผิดชอบ ความเสียสละ เป็นต้น

1.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บางกิจกรรม นักเรียนทำไม่ทันเวลาที่กำหนด ควรมีการยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม ไม่ควรจำกัดเรื่องเวลามากเกินไป เพราะจะทำให้นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานได้ไม่เต็มที่ และอาจเกิดความท้อแท้ได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยผลการใช้บทเรียนสำเร็จรูป ในเรื่องอื่น ๆ ที่มีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.2 ควรมีการวิจัยผลการใช้บทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรง แบบสาขา หรือแบบไม่แยกกรอบ ในระดับชั้นต่าง ๆ และในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ สุขศึกษา เป็นต้น

2.3 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปกับวิธีสอนแบบอื่น ๆ